Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

7. června 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Nařízení (EU) č. 604/2013 — Určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o azyl předložené v některém z členských států státním příslušníkem třetí země — Článek 18 — Zpětné přijetí žadatele o azyl, jehož žádost je posuzována — Článek 19 — Zánik příslušnosti — Nepřítomnost na území členských států minimálně po dobu tří měsíců — Nové určení příslušného členského státu — Článek 27 — Opravný prostředek — Rozsah soudní kontroly“

Ve věci C-155/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (správní odvolací soud ve Stockholmu rozhodující v imigrační věci, Švédsko) ze dne 27. března 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 1. dubna 2015, v řízení

George Karim

proti

Migrationsverket

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (zpravodaj), J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadžev, C. Toader, D. Šváby a F. Biltgen, předsedové senátů, J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin, soudci,

generální advokátka: Eleanor Sharpston

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. prosince 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za G. Karima I. Aydin, advokat, a C. Hjorth, jur. kand.,

— za Migrationsverket H. Hedebris a M. Bergdahl, jako zmocněnci,

— za švédskou vládu C. Meyer-Seitz, U. Persson a N. Otte Widgren, jakož i E. Karlssonem a L. Swedenborgem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: švédština.

— za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

— za řeckou vládu M. Michelogiannaki, jako zmocněnkyní,

— za francouzskou vládu F. X. Bréchot a D. Colas, jako zmocněnci,

— za nizozemskou vládu K. Bulterman a B. Koopman, jako zmocněnkyněmi,

— za švédskou vládu C. Bichet, jako zmocněnkyní,

— za Evropskou komisi M. Condou-Durande a C. Tufvesson, jakož i K. Simonssonem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. března 2016,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 19 a 27 nařízení Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. L 180, s. 31; Zvl. vyd. 19/06, s. 109).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Georgem Karimem, syrským státním příslušníkem, a Migrationsverket (imigrační úřad, Švédsko, dále jen „úřad“) v otázce rozhodnutí tohoto úřadu, jímž byla zamítnuta žádost G. Karima o povolení k pobytu a rozhodnuto o jeho přemístění do Slovinska.

Právní rámec

3 Bod 19 odůvodnění nařízení č. 604/2013 uvádí:

„Měly by být stanoveny právní záruky a právo na účinný opravný prostředek, pokud jde o rozhodnutí o přemístění dotyčné osoby do příslušného členského státu, aby byla zaručena účinná ochrana jejích práv v souladu zejména s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie. Pro zajištění souladu s mezinárodní právem by měl účinný opravný prostředek proti takovému rozhodnutí zahrnovat jak přezkum toho, jak je uplatňováno toto nařízení, tak přezkum po právní i skutkové stránce v členském státě, do kterého je žadatel přemisťován.“

4 Článek 18 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Členský stát příslušný podle tohoto nařízení je povinen:

[...]

b) přijmout zpět za podmínek stanovených v článcích 23, 24, 25 a 29 žadatele, jehož žádost se posuzuje a který učinil žádost v jiném členském státě nebo který se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu;

[...]“

5 Článek 19 odst. 2 uvedeného nařízení stanoví:

„Povinnosti uvedené v čl. 18 odst. 1 zanikají, pokud členský stát příslušný k posouzení žádosti zjistí poté, co je požádán o převzetí nebo přijetí zpět žadatele [...], že dotyčná osoba opustila území členských států na dobu nejméně tří měsíců, a pokud dotyčná osoba není držitelem platného povolení k pobytu vydaného příslušným členským státem.

Žádost podaná po období nepřítomnosti uvedené v prvním pododstavci se považuje za novou žádost, na základě které je zahájeno nové řízení k určení příslušného členského státu."

6 Článek 27 odst. 1 a 5 téhož nařízení zní:

„1. Žadatel [...] má právo na podání účinného opravného prostředku k soudu co do skutkové i právní stránky ve formě odvolání proti rozhodnutí o přemístění nebo jeho přezkumu.

[...]

5. Členské státy zajistí, aby dotyčná osoba měla přístup k právní pomoci a případně i k jazykové pomoci."

Spor v původním řízení a předběžné otázky

7 George Karim požádal o mezinárodní ochranu ve Švédsku dne 3. března 2014.

8 Nahlédnutím do systému „Eurodac" bylo zjištěno, že dotyčný již požádal o tuto ochranu ve Slovinsku dne 14. května 2013, takže imigrační úřad dne 20. března 2014 požádal slovinské orgány, aby si G. Karima převzaly na základě čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení č. 604/2013.

9 Slovinské orgány této žádosti o převzetí vyhověly dne 3. dubna 2014. Úřad pak tyto orgány informoval o tom, že G. Karim údajně opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců po podání první žádosti o azyl a že má v pasu vstupní vízum do Libanonu s datem 20. července 2013. V návaznosti na proběhlou korespondenci slovinské orgány vzaly dne 12. května 2014 zpět souhlas s požadovaným převzetím.

10 Dne 13. května 2014 zamítl úřad žádost G. Karima o vydání povolení k pobytu, jakož i jeho žádost o mezinárodní ochranu, zastavil řízení týkající se určení jeho statusu a rozhodl o přemístění dotyčného do Slovinska.

11 George Karim rozhodnutí úřadu napadl před Förvaltningsrätten i Stockholm (správní soud Stockholmu, Švédsko). Tento soud zamítl jeho žalobu z důvodu, že v případě, že členský stát souhlasí s tím, že přijme zpět žadatele o azyl, žadatel se může bránit proti přesunu do tohoto členského státu pouze na základě důvodů systémových nedostatků.

12 George Karim napadl rozsudek Förvaltningsrätten i Stockholm (správní soud ve Stockholmu) před předkládajícím soudem a tvrdil, že Slovinská republika není členským státem, který by měl zkoumat jeho žádost o azyl, neboť území členských států opustil na dobu nejméně tří měsíců po podání první žádosti o azyl, že by neměl být z humanitárních důvodů přemístěn a že azylové řízení ve Slovinsku vykazuje systémové nedostatky.

13 Za těchto podmínek se Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (správní odvolací soud ve Stockholmu rozhodující v imigrační věci, Švédsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba nová ustanovení o účinných opravných prostředcích obsažená v nařízení č. 604/2013 (bod 19 odůvodnění a čl. 27 odst. 1 a 5 tohoto nařízení) chápat v tom smyslu, že žadatel o azyl má mít možnost zpochybnit [uplatnění kritérií stanovených] v kapitole III nařízení č. 604/2013, na základě kterých má být přemístěn do jiného členského státu, který s jeho přijetím souhlasil? Anebo může být účinný opravný prostředek omezen pouze na právo na posouzení toho, zda existují systémové nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání v členském státě, do kterého má být žadatel přemístěn [jak Soudní dvůr rozhodl v rozsudku ze dne 10. prosince 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813)]?

2) Pokud by měl Soudní dvůr za to, že je možné zpochybnit [uplatnění kritérií stanovených] v kapitole III nařízení č. 604/2013 [...], je třeba čl. 19 odst. 2 nařízení č. 604/2013 chápat v tom smyslu, že uvedené nařízení se nepoužije, pokud žadatel o azyl prokáže, že se nacházel mimo území členských států po dobu nejméně tří měsíců?“

K předběžným otázkám

K druhé otázce

14 Podstatou první otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba se zabývat jako první, je, zda musí být čl. 19 odst. 2 nařízení č. 604/2013 vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení a zejména jeho druhý pododstavec použije na státního příslušníka třetí země, který podal žádost o azyl v jednom členském státě a poté doložil, že opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě.

15 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 19 odst. 2 první pododstavec nařízení č. 604/2013 stanoví, že povinnost převzít a povinnost přijmout zpět žadatele o azyl podle čl. 18 odst. 1 tohoto nařízení v zásadě zaniká, pokud členský stát příslušný k posouzení žádosti zjistí poté, co je požádán o přijetí žadatele o azyl zpět, že dotyčná osoba opustila území členských států na dobu nejméně tří měsíců.

16 Článek 19 odst. 2 druhý pododstavec uvedeného nařízení však upřesňuje, že žádost podaná po takové době nepřítomnosti se považuje za novou žádost, na základě které je zahájeno nové řízení o určení příslušného členského státu.

17 Z toho vyplývá, že v situaci, kdy státní příslušník třetí země podal první žádost o azyl v jednom členském státě a poté opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě, čl. 19 odst. 2 nařízení č. 604/2013 ukládá členskému státu, v němž byla podána nová žádost o azyl, povinnost řádně určit, na základě pravidel stanovených v tomto nařízení, členský stát, který je příslušný k projednání této nové žádosti.

18 Na druhou otázku je proto třeba odpovědět tak, že čl. 19 odst. 2 nařízení č. 604/2013 musí být vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení a zejména jeho druhý pododstavec použije na státního příslušníka třetí země, který podal žádost o azyl v jednom členském státě a poté doložil, že opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě.

K první otázce

19 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 27 odst. 1 nařízení č. 604/2013 ve spojení s bodem 19 odůvodnění tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, může žadatel o azyl v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění namítat, že kritéria pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti stanovená v kapitole III tohoto nařízení nebyla správně aplikována.

20 Úvodem je třeba konstatovat, že podle předkládacího rozhodnutí se žalobce v původním řízení nedovolává v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění toho, že bylo porušeno pravidlo stanovené v kapitole III nařízení č. 604/2013, ale toho, že příslušnost Slovinské republiky byla založena v rozporu se zvláštní úpravou v čl. 19 odst. 2 tohoto nařízení, která platí pro státní příslušníky třetích zemí, jež po podání první žádosti o azyl v jednom členském státě opustili území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podali novou žádost o azyl v jiném členském státě.

21 Aby tedy mohla být předkládajícímu soudu poskytnuta užitečná odpověď, je třeba určit, zda musí být čl. 27 odst. 1 uvedeného nařízení ve spojení s bodem 19 odůvodnění tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, může žadatel o azyl v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění namítat, že byla porušena pravidla stanovená v čl. 19 odst. 2 téhož nařízení.

22 V tomto ohledu jde třeba uvést, že z bodů 30 až 61 rozsudku ze dne 7. června 2016, Ghezelbash (C-63/15), vyplývá, že čl. 27 odst. 1 nařízení č. 604/2013 ve spojení s bodem 19 odůvodnění nařízení dává žadateli o azyl právo na účinný opravný prostředek proti rozhodnutí o jeho přemístění, v jehož rámci může být posouzena mj. aplikace tohoto nařízení, a může tedy dojít ke zpochybnění příslušnosti členského státu i bez systémových nedostatků, pokud jde o azylové řízení a podmínky pro přijímání žadatelů o azyl v tomto členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského nebo ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie.

23 Dále je třeba uvést, že i když aplikace uvedeného nařízení hlavně v určení členského státu, který je příslušný k posouzení žádosti na základě kritérií stanovených v kapitole III tohoto nařízení (rozsudek ze dne 7. června 2016, Ghezelbash, C-63/15, bod 41), je třeba zdůraznit, že úprava v čl. 19 odst. 2 druhém pododstavci tohoto nařízení stanoví postup pro určení tohoto členského státu v situaci, kdy dotyčný státní příslušník třetí země po podání první žádosti o azyl opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě.

24 Jak bylo totiž připomenuto v bodě 17 tohoto rozsudku, z tohoto ustanovení vyplývá, že v této situaci musí členský stát, v němž byla podána nová žádost o azyl, řádně určit, který členský stát je příslušný k projednání této nové žádosti.

25 Tento postup, při němž je nově určován stát, je jiným postupem, než který původně provedl členský stát, v němž byla podána první žádost o azyl, a může vést k určení nového členského státu příslušného k posouzení žádosti na základě kritérií stanovených v kapitole III nařízení č. 604/2013.

26 Soud, kterému bylo předloženo odvolání proti rozhodnutí o přemístění, proto musí mít možnost zabývat se tvrzeními žadatele o azyl, který namítá, že byla porušena úprava obsažená v čl. 19 odst. 2 druhém pododstavci uvedeného nařízení, aby měl jistotu, že napadené rozhodnutí o přemístění bylo přijato po té, co byl podle tohoto nařízení správně určen příslušný členský stát.

27 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 27 odst. 1 nařízení č. 604/2013 ve spojení s bodem 19 odůvodnění tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, může žadatel o azyl v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění namítat, že bylo porušeno pravidlo stanovené v čl. 19 odst. 2 druhém pododstavci tohoto nařízení.

K nákladům řízení

28 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Článek 19 odst. 2 nařízení Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, musí být vykládán v tom smyslu, že se toto ustanovení a zejména jeho druhý pododstavec použije na státního příslušníka třetí země, který podal žádost o azyl v jednom členském státě a poté doložil, že opustil území členských států na dobu nejméně tří měsíců před tím, než podal novou žádost o azyl v jiném členském státě.**

2) **Článek 27 odst. 1 nařízení č. 604/2013 ve spojení s bodem 19 odůvodnění tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, může žadatel o azyl v rámci odvolání proti rozhodnutí o jeho přemístění namítat, že bylo porušeno pravidlo stanovené v čl. 19 odst. 2 druhém pododstavci tohoto nařízení.**

Podpisy.